

Digitarinat ja keskusteluaineisto ryhmäilmioiden tarkasteluun

Oheiset digitarinat ovat opettajien, muiden ammattikasvattajien ja nuorten kanssa toimivien työväline ryhmäilmioiden avaamiseen, pohtimiseen ja tarkasteluun. Tarinoita voi käyttää ryhmänohjaajan ja omon tunnilta tai tutortoiminnassa. Niitä voi yhdistää esimerkiksi ryhmätyötaitojen tai sosiaalisten taitojen opetukseen. Digitarinoiden tapahtumat sijoittuvat toisen asteen ammatillisiin oppilaitoksiin ja niissä kerrotaan kahdesta erilaisesta tilanteesta opiskeluryhmässä. Tarinoita voi hyödyntää myös lukioissa ja aikuiskoulutuksessa.

Turvallisessa ryhmässä kaikki saavat äänensä kuuluviin, ketään ei tuomita, kaikki ovat samanarvoisia eikä kukaan jää yksin. Näin ammattiin opiskelevat nuoret ovat kuvailleet turvallista ryhmää. Turvallinen ryhmä on edellytys hyvälle ryhmähengelle ja myös opintojen hyvälle sujumiselle. Oppilaitoksessa tavoitteena on paitsi hyvä opiskeluympäristö ja kiinnittyminen ryhmään, myös sitoutuminen opiskeluun ja opiskelutavoitteisiin ja valmistumiseen. Turvallinen ryhmä ei kuitenkaan synny itsestään, vaan sen syntyminen vaatii ohjattua tutustumista ja yhteistä keskustelua ryhmän toiminnasta ja tavoitteista.

i Taustatietoa ryhmien toiminnasta, kehitysvaiheista ja eri rooleista löytyy MLL:n nettisivuilta www.mll.fi/ryhmayttaminen/. MLL:n aineistoista löytyy myös runsaasti harjoituksia, joita voi käyttää ohjattuun tutustumiseen, ryhmien toiminnan avaamiseen ja ryhmäytymisen tukemiseen.

i Digitarinat löytyvät MLL:n nettisivuilta: www.mll.fi/ammattilaisille/ammattilaisten-aineistot/koulujen-aineistot/tutortoiminnan-aineistot/.

Keskusteluohjeet

Valmistaudu nuorten kanssa käytävään keskusteluun katsoamalla digitarinat ensin itse. Mieti, mitä ajatuksia ja kysymyksiä ne herättävät sinussa. Selvitä myös etukäteen, mikä on oppilaitoksen toimintatapa kiusaamistilanteissa ja varaudu siihen, että tarinat saattavat herättää joissakin katsojissa vahvoja tunteita. Tarinoihin ja niiden herättämiin kysymyksiin ei ole oikeita tai vääriä vastauksia, vaan tarkoitus on synnyttää keskustelua ja huomata ryhmän toiminnan merkitys jokaisen hyvinvoinnille ja opiskeluiden edistymiselle.

Katsokaa tarinat yhdessä luokan tai opiskelijaryhmän kanssa. Keskustelkaa sen jälkeen tarinan tapahtumista apukysymyksiä käyttäen. Jos ryhmänne on iso, keskustella voi ensin pienemmissä ryhmissä. Pienryhmässä useampi pääsee osallistumaan keskusteluun ja keskustelun ohjaaja voi kysyä ryhmittäin, mitä keskustelussa tuli esiin. Valitse kullekin ryhmälle muutama apukysymys. Varatkaa keskustelulle riittävästi aikaa ja palatkaa lopuksi koko ryhmän yhteiseen keskusteluun.

Keskustelut on hyvä päättää kysymyksiin, joissa pohditaan, mikä on auttanut yksinäisiä opiskelijoita ja mitä jokainen itse voi tehdä. Jokainen voi lopuksi kirjata itselleen ylös kolme asiaa, joita voisi tehdä huomattessaan tarinan kaltaisen tilanteen.

Tarina 1: Uutena ryhmässä

On melko tavallista, että opiskeluryhmiin tulee kesken lukuvuotta uusia opiskelijoita, jotka vaihtavat ryhmää tai alaa. Tässä tarinassa ryhmään tulee uusi opiskelija kesken lukukauden. Hän tuntee olonsa yksinäiseksi, ja tutustuminen muihin opiskelijoihin tuntuu vaikealta. Opinnot vaikeutuvat, ja hän ajattelee jo keskeyttämistä, kunnes lopulta ryhmätöiden kautta hän tutustuu opiskelutovereihinsa.

Tässä tarinassa on tärkeää huomata, mikä lopulta auttoi opiskelijaa. Pienryhmätöiden kautta uusi opiskelija saa mahdollisuuden tutustua ensin muutamaan opiskelijaan ja heidän kauttaan myös koko ryhmään. Vaikka moni on työnsä puolesta velvoitettu koulussa huolehtimaan uudesta opiskelijasta, vastuu uuden opiskelijan hyvästä vastaanotosta on kuitenkin jokaisella ryhmäläisellä.

Keskustelun lisäksi opiskelijoita voi pyytää jatkamaan pohdintaa kirjaamalla itselleen muistiin kolme sellaista asiaa, jotka aikoo tehdä, kun seuraavan kerran tunnistaa vastaavanlaisen tilanteen.

Apukysymykset

- Onko tarina tuttu? Kuvittele tilanne omaan kouluusi.
- Oletko itse ollut joskus vastaavassa tilanteessa?
- Mitä tunteita opiskelija koki tullessaan uuteen ryhmään?
- Mitä tutorit voisivat tehdä?
- Mitä opettaja /opo/ryhmänohjaaja olisi voinut tehdä?
- Pohtikaa ryhmissä, miten uuden opiskelijan tuloa voisi helpottaa.
- Minkälaisia kirjoittamattomia sääntöjä omassa ryhmässänne on?
- Minkälaisia erilaisia rooleja ryhmässänne on?
- Mitä yksittäinen ryhmän jäsen voisi tehdä?
- Miltä yksinäisyys tuntuu?
- Miltä tuntuu kun on ystäviä?
- Mikä lopulta auttoi uutta opiskelijaa?

Tarina 2: Ulkopuolisena ryhmässä

Tämä tarina on hyvin tavallinen ja tunnistettavissa lähes jokaisessa oppilaitoksessa ja koulussa. Eräs opiskelija tuntee olonsa ulkopuoliseksi omassa luokassaan. Hän on aina kokenut olevansa vähän ulkopuolinen, ja muut ryhmäläiset suhtautuvat häneen syrjivästi. Hän pohtii, onko tilanne kiusaamista ja toivoo, että jonakin päivänä saisi olla ihan vaan tavallisesti osa ryhmää, että olisi hyvä olla.

Tämän tarinan avulla voi pohtia ryhmäytymisen tärkeyttä, ettei kukaan jäisi ryhmän ulkopuoliseksi. Yksin jääminen saattaa johtua siitä, että ohjattua ryhmäytymistä on ollut vähän. Kiusaaminen ilmenee usein ryhmän ulkopuolelle jättämisenä. Vaikka kaikki eivät viihdy huomion keskipisteenä, yksinäisyys on harvoin valinta, ja yksinäinen toivoo, että hän saisi olla mukana ryhmässä omana itsenään.

Kiusaamisesta ja ryhmän yhteishengestä on hyvä puhua, vaikka ryhmässä ei olisikaan havaittavissa erityisiä ongelmia. Silloin on mahdollista ehkäistä ongelmia ja tukea hyvän ilmapiirin ja ryhmän toimintaa. Jokainen voi kiinnittää huomiota omaan toimintaansa ja kantaa vastuunsa ryhmän hyvinvoinnista ryhmän jäsenenä.

Apukysymykset

- Onko tilanne tuttu? Voiko joku olla yksinäinen vaikka ympärillä on ihmisiä?
- Minkälaisia kirjoittamattomia sääntöjä ryhmissä voi olla?
- Minkälaisia rooleja ryhmissä voi olla?
- Mitä ryhmän yhteishengelle voisi tehdä?
- Mitä ryhmän yhteishengelle on jäänyt tekemättä?
- Onko tekemättä jättäminen kiusaamista? Mikä on kiusaamista?
- Mitä tutor voisi tehdä?
- Mitä opettaja voisi tehdä?
- Mitä odotuksia kohdistuu yksinäiseen?
- Onko totta, että yksinäinen haluaa olla yksin?
- Miksi ulkopuolelle jäävän opiskelijan on vaikeaa ottaa kontaktia muihin?
- Miltä yksinäisyys tuntuu ?/ Miltä tuntuu, kun on ystäviä?
- Miksi on tärkeää, että kaikki huomioidaan osaksi ryhmää?
- Kenen vastuulla ryhmän toimivuus on?
- Mitä Sinä ja ystäväsi voisitte tehdä?

Digitarinat ovat syntyneet osana Turvallista ryhmää rakentamaan -hanketta, jossa ovat mukana MLL, Nuorten Akatemia, Sakki ry ja Saku ry. Hanketta hallinnoi Opetushallitus ja rahoittaa ESR.